

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša
za vsa leta 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Naročbe brez doposlane naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovane pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.)
Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Poštne-hranilniški račun št. 652.841.

— Inhaja vsaki dan. —
Fedi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri, ob ponedeljkih ob 7. uri jutraj.
»vamične številke se prodajajo po 2 novč. (6 stotnik mnogih tobakarsh v Trstu in okolici. Ljubljani, Gorici, v. j. Kranju, Merihoru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestu itd.
»glase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 4. zvečer. — Cene oglašom 16 st. na vrsto pet; poslanice, smetnice, javne zavave in domači oglašji po pogodbi.
TELEFON št. 1157.

Brzjavne vesti.

Deželni predsednik Schwarz

LJUBLJANA 14. Deželni predsednik Schwarz je danes prevzel vodstvo deželne vlade.

Predpoldne so se mu predstavili uradniki deželne vlade iz krojačega glavarstva; nato se je poslovil dosedanji dvorni svetovalec in sedanji tržaški namestnik podpredsednik dr. prof. Schaffgotsch.

Spremembe v armadi.

DUNAJ 14. Na ukaz cesarjev je nadvojvoda Josip Ferdinand premeščen od 21. k 93. pešpolku, FML. Lovetto, poveljnik trdnjave v Trentu je umirovljen, na njegovo mesto je imenovan FML. Hugetz, poveljnik XI. brigade.

Baron Malfatti — namestnik deželnega glavarja na Tirolskem.

DUNAJ 14. Cesar je z odlokom od 11. t. m. imenoval deželnega poslanca barona Malfatti-ja namestnikom deželnega glavarja na Tirolskem.

Nov red za ljudske in meščanske šole.

DUNAJ 14. »Wiener Zeitung« je objavila naredbo ministerstva za uk in bogoustaje od 29. septembra 1905. glede novega reda za ljudske in meščanske šole, ki bo veljal za vse cesarstvo izven Galicije.

Obsedno stanje v Odesi odpravljeno.

ODESA 14. Danes je bil priobčen odlok, s katerim se obsedno stanje odpravlja.

Bojkot zavarovalne družbe.

BRNO 14. 7000 Čehov, ki so zavarovani pri moravsko-slezijski zavarovalnici, je odpovedalo pogodbe, ker so bile povodom shoda nemško-nemčonske stranke razobčene na poslopu zavoda nemško narodne zstave.

Angleška vzhodno-azijska eskadra na Japonskem.

TOKIO 14. (Reuterjev biro) Admiral Noel in angleški častniki so bili povabljeni danes na zajutrek v cesarsko palačo. Cesar je napil kralju Edvardu, podadmiral Noel pa cesarju Mut-uhitu. Klub Maple je priredil na čast admiralu Noelu svečan obed. Moštvo so pogostile mestne oblasti.

Srbski kralj.

BELIGRAD 14. Kralj se je v spremljstvu prestolonaslednika in vojaških atašejev povrnil z vojaških vaj. Jutri predpoldne otvori kralj razedanje skupščine s prestolnim govorom.

Štrajk — končan.

BEROLIN 14. Štrajk delavcev pri električnih napravah je končan.

BEROLIN 14. Wolf-ov biro poroča: Električne tvrdke pričao z delom 16. t. m. Delavci niso dobili nikakih novih koncesij. Delati pričao pod pogoji, ki so bili dovoljeni pred štrajkom.

Zaroka španske infantinje.

MADRID 14. Kakor poročajo listi, bo zaroka infantinje Marije Terezije z bavarškim princem Ferdinandom uradno priobčena dne 19. t. m.

Srbska skupščina.

BELIGRAD 14. Zasedanje skupščine je bilo danes otvorjeno. Skupščina je s 74 od 106 oddanih glasov izvolila predsednikom odvetaika Nikolo Nikolovič, podpredsednikom pa Simo Katiča in Milovana Lazareviča.

Kolera.

BEROLIN 14. Od 13. do 14. opoldne sta na Pruskem dve osebi oboleli za kolero, ena je pa umrla.

LODZ 14. Tukaj je v zadnjih dveh tednih umrlo valed raznih boleznih — vstevši kolero in tifas — skupno 427 oseb.

Švedski zbornici.

STOKHOLM 14. Obe zbornici državnega zbora sta imeli danes kratki seji. Za-

konksi načrt glede razreditve unije in glede zstave je bil izročen posebnemu odseku. Ob 7. uri zvečer sta se vršli nadaljni seji.

Potres v Kalabriji.

REGGIO DI CALABRIA 14. Danes popoldne ob 3. uri 35 min. je bilo tukaj šuti valovit potres, ki je trajal več sekund.

MESSINA 14. Ob 3. uri 43 min. je bilo šuti tukaj potres.

MONTELEONE 14. Ob 3. uri 40 min. popoldne je bil tukaj potres, čegar posledice še niso znane. Prebivalstva se je polastila velika panika.

Glad na Španskem.

SEVILA 14. Lačni poljski delavci so se večraj podali v Esijo, kjer so se polastili vseh živil in so razdejali kočje. V vasi vlada panika.

Švedski kralj.

STOKHOLM 14. Kralj Oskar je dan s zopet vsprejel vlado.

Ogrska kriza.

DUNAJ 14. Ministerski predsednik baron Fejervary se je vrnil v Budimpešto.

BUDIMPEŠTA 13. »Ogrski biro« poroča: Poročila listov, po katerih pripravljaja vlada gosolarako ločitv od Avstrije, niso osnovana ter niso drugega nego samovoljna kombinacija.

Dogodki na Ruskem.

VLADIKAVKAZ 14. (Petrogr. brz. agent.) Danes je pričela mobilizacija rezervistov v vojaškem okraju Kavkaza.

VARŠAVA 14. Čista Varšava je bila proti vili nekoga gospoia imenom Posselta vržena bomba, vsled česar sta bila dva služabnika ubita. Na begu so storilec streljali na policijete, ki so jih preganjali. Dva policista sta bila ubita. Storilec so ubežali.

Iz Hrvatske.

Zagreb, 3. oktobra.

Tako živahne bitke, kakor se počeniš od dne 3. t. m. vodi v hrvatskem novicstvu, ni bilo še nikoli. Vse hrvatsko javno mnenje, a zanjim vse hrvatsko novinstvo razdelilo se je v dva tabora, popolnoma nasprotna si po svojem naziranju. Reška konferencija igra glavno ulogo in vsa Hrvatska je danes formalno ali za, ali proti reški resoluciji. Vse, kar pri nas trezno misli, vsi, ki vidijo, da se ne more z glavo skozi zid, vsi, ki so resno ovedčeni o važnosti situacije tvorijo eno grupo. Drugo grupo pa tvorijo najradikalnejši — kričači, napadaleci tujega poštenja s Frankom na čelu, potem pobožni »grossterrreierberji« okolo slavnega »Hrvatstva« in največji »rodoljub«, minister izven službe, vlastelin treščerovaški, gospod Nikola von Tomasič z »Dnevnim listom« in ljudmi okolo istega. To je torej tista slavna četa, ki se je dvignila proti »izdajcem«, da nam »reši« Hrvatsko! Na katero pot krene? Uloge so razdeljene takole: »Čist«, budo vse zastopnike, ki so bili na Reki, proglašali za »izdajce« in proti njihovim osebam bodo iznašali najgrše klevete ne le v njihovem glavnem glasilu, ampak tudi po svojih zakonitih provincijalnih lističih. V nekem zakonem slavonskem listu pošiljajo oni naše zastopnike na »smetišče«, s čemer pa menda ne rešijo Hrvatske. V nekem drugem listu, »Hrvatski zstavi«, ki je namrezen kmečkemu stanu, donšajo imena onih poslancev, ki so bili na Reki, v črnam okviru ter tolmačijo s »neoborivo« logiko, da to ti poslanci »umrli« za hrvatski narod. Kakov položaj naj zavzamemo in kako naj izidemo iz te krize — o tem, seveda, ne zna ozi listič spregovoriti niti besede. Ali za to se meče na osebe pe-jedinih poslancev s takimi besedami, da smo sigurni, da seljak, ki jih bo čital, mora porudečiti od srca.

»Furtivaši« pišejo proti reški resoluciji dolge članke v — »Reichspost«, »Vater-

land« in druga alične glasila kamarile, ter skušajo zmanjšati važnost reške resolucije. Tomašič pa piše globokomne članke v — »Neue Freie Presse« proti resoluciji ter povzdiga »narodno stranko kakor »jedino in pravo patrijotičko«. Madjaroski lističi po pokrajini živo ponatkujejo njegove članke, a potem se gospoda ponosno udarjajo na prsa in kličejo: ves narod je proti reški resoluciji!

A i ta krik jim ne koristi, ker ljudje spregledavajo.

Da je resolucija napravila po vsem svetu nski, da, veliki utis, o tem smo preprišani in to vidimo vsaki dan. La čitajte svetovne novine in povsodi najdete po kako vest iz Hrvatske, a za našo usodo so »re pobrigali grosterrreierberji« na Dunaju (Lueger, princ Lichtenstein, Schwendhagen in alične veličine), lki bi hoteli s pomočjo 13. vojnega zbora izvesti v Hrvatski »državni prevrat«. Ti ljudje bi hoteli »srečiti« potlačeno« Hrvatsko, da bi iz nje napravili avstrijske provincije, pa bi nam s tem odvzeli še ono malo avtonomije, kar jo imamo. V isti čas pa, ko se ti veliki »državniki« laakajo nam Hrvatom, prinašajo njihova glasila najhujše napade na naše češke brate ter izražajo svoje soglasje z nemško družaljo v Brau. Ti ljudje torej delajo za našo odrešenje, za našo srečo. In ti ljudje že proglašajo kakor svoje pomagaje naše »čiste«, »furtivaše« in — »seljaško« stranko, a hofrat Šuklje in dr. Šustarič obečata svoje »reševanje!

Najjalostnejšo ulogo pa igra ta vsakako brata Radič, vodji seljske demokratske stranke. Sicer sta proti vzkemu gospodskemu osasaju, tu pa hočeta služiti gospodsko-aristokratski politiki »veliko avstrijski«. »Furtivaši« so itak že pristaši te politike; »seljaška stranka« izdaja proglaš na narod v 3000 izvodih in ogreva ljudij za tako politiko, a vse druge označuje za »zlajce«. »Čist«, ki se sicer garirajo kakor brn telji »veliko-hrvatske« politike, se brzkone pridružijo »veliko-avstrijski«, ki bi hotela hrvatsko zjednačiti z ostali avstrijskimi provincijami. Oni bodo podajali »izjave«, prirejali »meščanske sestanke« proti reški resoluciji, protestovali proti »izdajcem«, parkrat kričali nekoliko starih fraz — in bodite uverjeni: Hrvatska bo rešena!

Na drugi strani pa madjarska liberalna stranka izbira odbor za »urejenje« poslov s Hrvatsko. Poprej niso hoteli liberalci niti vedeti za Hrvatsko, sedaj pa nenkrat volijo odbore za urejenje poslov žnjo. V odbor pa sta izvoljena največji »očinec« na Hrvatski — K h u e n in urednik »Pester-Lloyda« Maks Falk, ki je v svojem listu storil nam Hrvatom toliko zla, da tega niti dopovedati ni možno. O t. m. »prijateljev« moremo res mnogo pričakovati!

Ogrska koalicija se pripravlja, da osebnim načinom stopi v dogovore s odborom petorice Hrvatov, izvoljenih na reškem sestanku. V ta namen je ogrska koalicija izvolila odbor 7 členov, najuglednejh svojih politikov. Odposlanec koalicije Polonyi je že bil na Reki in se je tam razgovarjal s poslancem drom. Trumbićem. Bil je tudi v Zagrebu pol dneva, ali ni stopil v dotiko z nikomur. Z veliko nspetostjo pričakujemo tu razprav med odboroma naše petorice in sedmorice od madjarske koalicije.

Izseljevanje Dolenjcev.

(Dopis.)

Ni brez pomena govor poslanca Šakljeja v državnem zboru, kjer se je te dni pritoževal, da se premalo stori v to, da bi se zaprečilo preseljevanje Dolenjcev v Ameriko. Da je omenjeni poslanec to vprašanje sprožil, to je čisto opravičeno; kajti od Slovencev je v Ameriki največ Dolenjcev, caobito pa Belokranjcev, ki so bili prvi slovenski naseljenci v Ameriki. Od teh jih je tudi največ ondi našlo drugo sveto domovino, kjer je že drugi, če ne tretji ali celo četrti slovenski rod naš,

t. j. kolikor se za ni naturaliziral in razbarodil v Anglaži. Belokranjci so pa postali tudi večinoma zelo bogati v Ameriki. Med njimi so celo milijonarji. In vendar je poslanec Šuklje, ki je sam Belokranjec, tožil, da se naš ljud preveč preseljuje v Ameriko. In prav ima, kajti njegova očja domovina vendar ni ra dobičku od tega izseljevanja. Kar naših ljudi ostaja tam v Ameriki, ti so izgubljeni za nas. Med temi je veliko takih, ki so tu zpuslili ne samo svoj dom in svojo grudo zemlje, ampak tudi ženo in otroke.

Vmes je brezvestnežev, ki se za te svojece kar nič ne zmenijo. Večina res ni tako trdošarna. Mnogo jih pošilja novce v podporo ženi in otrokom, kar pa običajno le malo zalega, ker gospodinja sama brez moča ne more tako opravljati svojih poslov kakor ti zahtevajo. Da bi mož in žena odšla v Ameriko, a otroke tu pustila, to so sicer redki slučaji, a so čez vse žalostni. Tako zapuščeni otroci doraščajo slabo odgojeni in postajajo sirote na duhu in telesu. V Ameriki si nekateri res, ako imajo srečo, da so vedno na delu, služijo v teku let velike svote. Res prinašajo domov, recimo po desetih letih, tolike, kolikor bi si doma ne mogli prisluziti tudi v 20 ali več letih. Toda večinoma so tam pustili svoje — zdravje! Na prvi pogled ugaja našim ljudem, ko vidijo svojega rojaka, došlega nazaj v Evropo, ko je gosposko opravljena in ima dokaj žvenka v žepu. Ali tega ne sapažajo, da so je on našemu kmeškemu delu čisto odvadil, da ne zna in ne more več prijeti za tukajšnje delo. Z nabranimi novci zakrpa hišo, ki mu je v njegovi nenavzočnosti razpadla, zamsi druge luknje in potem, potem pa odhaja večinoma nazaj v Ameriko, ker mu tukajšnje razmere več ne prijajo. Kdor pa so je izselil v drugič, tega pa po navadi ni več nazaj v Evropo. Mnogi pa nima več moči, da bi se v drugič podal — »čez lužo«. Kajti prišel je iz ameriških rudnikov in tovarn domov: bolehav, jet čen ali drugače pohabljen. Ta ni več za delo; uživa ameriške dolarje, dokler ne gre prezgodaj v krtovo deželo. — Poslanec Šuklje bi rad zaprečil izseljevanje. Mi tudi. Ko bi ljudje doma dobivali dovolj in poštenega dela, n. pr. na gradnji železnice — recimo tako zelo potrebnih prog od Rudolfvega v Belokrajino in Karlovec, od Trebajega na Sevnico, od Novega mesta na Brežice (ali Krško) — odvrtačo bi jih to že nekoliko od izseljevanja. V novejšem času, ko so dobre letine in ko vinogradi zopet rode, je sicer izseljevanje nekoliko ponehalo, vsaj v poletnem času. — Viada, na katero je poslanec Šuklje spiral, da bi preprečala izseljevanje, je s tem, da je povspeševala vinogradništvo, že precej odpomogla tej kalamiteti. Ona naj pa vsaj zemljiški kulturi posveti svojo pozornost! Na Dolenjskem rodi vsak kosček zemlje, na Dolenjskem ni še preveč ljudi. Treba jih je samo navajati, da bodo z vedno večjo marljivostjo obdelovali zemljo. Saj se jim njihov trud bogato poplača. Našemu ljudstvu je treba le oči odpirati in povedati mu:

»Dolenjce, Tvoja zemlja je zdrava!«

Deželni zbor istrski.

Zadaja »Naša Soga« se bavi na uvodnem mestu s pogajanji, ki so se, oziroma se še bodo vršila na tukajšnjem namestništvu med odposlanci italijanske deželnozbornske večine in onimi hrvatsko-slovenske manjšine.

Članek označuje znani razlog, radi katerega se je mašina deželnega zbora istrskega hkratu zaustavila v zadnjem zasedanju. To pot je bila večna — gotovo zelo redek slučaj — ki je provzročila, da deželni zbor ni več funkcioniral. In zakaj? Zato, ker je bila vlada odločila, da bo nje zastopnik na hrvatsko resolucijo hrvatski očgovarjal. Sicer je ni menda naravnije in bolj pravične stvari na svetu, nego je ta, da na hrvatska vprašanja vlada odgovarja v istem jeziku in

to še posebej v Istri, kjer hrvatsko-slovenski poslanci zastopajo večino prebivalstva, čeprav so v deželni zbor v manjšini! Ali italijanska večina je videla v temu vkrepu vlade neko »novotarijo« in atentat na italijanski razpravni jezik.

Vendar pa članek v »Naši Slogi« ne meče glavni del krivde na razbrzdano deželnozborako večino, ampak na avstrijske vlade, ki so tako stanje v deželni zboru istrekm ne le trpele, marveč celo podpirale! Najbolji dokaz za to trditev je, da so doslej vsi vladni zastopniki faktično odgovarjali samo italijanski tudi na hrvatske, oziroma slovenske vprašanja. A to svoje postopanje so vladni zastopniki opravičevali izgovorom, da odgovarjajo v jeziku, ki ni le umljiv vsemu zboru, ampak je tudi jedini razpravni jezik. (Ta izgovor ni le lažljiv, ampak nasprotuje tudi najvišji volji, ki je prišla svojedobno do izraza z razpuščenjem deželnega zbora ravno iz vzroka, ker italijanska večina ni hotela priznati hrvatskega jezika. Op. ured.)

Dobivši v novembru leta 1904 takov odgovor od vladnega zastopnika, so hrvatsko-slovenski poslanci ob slovesnem protestu zapustili deželni zbor. Na to pa so bili predstavitelji hrvatsko-slovenskega kluba pozvani k namestniku v Trst, a tu so izjavili, da ne pojdejo več v deželni zbor, dokler ne bo (med drugimi) vladni zastopnik v deželni zboru hrvatski odgovarjal na hrvatske dopise, oziroma v slovenskem na slovenske. In čujte: to zahtevo zastopnikov hrvatsko-slovenskega kluba je priznal sedaj cesarski namestnik kakor zakonito in opravičeno. (In s tem je menda postavil na laž vse prejšnje izgovore vladnih zastopnikov ter je pripoznal urbi et orbi, da je bilo dotadanje stališče vlade neopravičeno in nezakonito. Opomba ured. »Edinosti«.) Gospod namestnik je tudi slovesno obljubil, da bo ustrezal tej zahtevi hrvatsko-slovenskih poslancev ter da ne bo smatral tega kakor kako koncesijo od strani vlade hrvatskim in slovenskim poslancem, ampak da je to njih pravica, temeljujoča na zakonu.

V zadnjem zasedanju je imel vladni zastopnik pripravljen hrvatski odgovor na neko hrvatsko interpelacijo. O tem je donela tudi italijanska večina zbornice in je imela posvetovanje, kaj storiti proti temu. Eni so predlagali, naj se vladnemu zastopniku iztrže iz rok papir, s katerega je imel čitati vladni zastopnik oni odgovor. Drugi so hoteli, naj vladnega zastopnika pograbi in ga je d a o s t a v n o vržejo iz zbornice. Tretji, tresneji, so predlagali, da naj večina ne gre v sejo, da se tako prepreči zborovanje in tisti vladni odgovor. Ta nasvet je obveljal.

Nu, večina deželnega zbora vstraja menda še vedno na svojem stališču skrajne neustrpnosti in krivičnosti in se ne misli udeleževati sej, dokler bo vlada vstrajala pri svoji nameri, da bo nje zastopnik na hrvatska vprašanja hrvatski odgovarjal. Zato ni bil sklican istrski deželni zbor.

»Naša Sloga« beleži tudi, da so pogajanja na namestništvu minoli teden ostala brezuspešna, ker italijanska večina noče odnehati, a hrvatsko-slovenska manjšina se tudi trdno drži svojega prava. — »Naša Sloga« zaključuje povsem umestno: Priznavamo radi, da položaj gospoda namestnika v tem obziru ni zaviden, ali na tem se ima zshvaliti jedino svojim prednikom in nesrečnemu vladnemu sistemu, ki je ustvaril take nezdrave, nenaravne in protizakonite odnose v Primorju. Sicer pa bi se dalo priti v okoliš tudi temu: z nekoliko prave volje, manje obzira in več odločnosti jedino na temelju zakona!

Madjari in reška resolucija.

Ni dvomit, da so sklepi sestanka na Reki napravili na madjarsko javnost velik utis. To dejstvo se izraža osebno v fanomazalni spremembi, izvršivi se kar čez noč v pisavi madjarskih javnih glasil o Hrvatski in o hrvatskem narodu. Došim so imeli do zadnjih časov madjarski listi le besede zasmejanja in bagateliziranja, p'jjo sedaj dostojno in iskreno. Tudi odličnejši politiki koalicijske priobčujejo članke v prilog sporazumljenju med Madjari in Hrvat. Tako je n. pr. posl. Zoltan Lengyel, ki spada med najekstremnejše elemente madjarske opozicije, priobčil članek pod naslovom: »Madjarsko-hrvatsko bratstvo«.

Lengyel piše, da je vsa Ograka z entuzijastično radostjo vsprejela resolucijo, ki so jo sklenili dne 4. t. m. hrvatski in dalmatinski poslanci na Reki. Hrvatom da so se morale konečno odpreti oči, kam da jih je pripeljala dunajska politika.

V resoluciji od 4. oktobra da ni niti besede, kateri bi mogli Madjari prigovarjati. Ta resolucija je naravna, nje ton iskren. In zato ni dvoma, da bo resolucija rodila na obeh straneh ugodne posledice.

Hrvatska vprašanja se dele na tri vrste: Prvo je notranja avtonomija, drugo so skupne stvari z Ograko, ki so potom Ogrske skupno z Avstrijo. Kar se t'če notranje avtonomije Hrvatske, je madjarska neodvisna stranka popolnoma na strani reške resolucije. Nikakor ne more biti v interesu Ogrske, da se vzdržejo sedanjí tiranski sistem na Hrvatskem. Tak sistem je mogla napraviti le n'ška politika Khuens-Hedervary-ja. A isti je la vzdrževal v Hrvatski nekdanji avstrijski absolutizem. On ni bil nikdar na Hrvatskem drugo, nego cesarski komisar, ki mu je bila naloga, da poveča mržnjo med Hrvat in Madjari ter jih tako pridobi kakor orožje za avstrijsko politiko. Neodvisna stranka je hotela pred par leti poslati v Zagreb posebnog deputacijo, da se na lieu mesta osvedoči o stanju stvari, toda Khuens je znal to preprečiti, uporabljaje hrvatsko-madjarsko mržnjo.

Madjarska neodvisna stranka se nadeja in je osvedočena, da pride do sporazuma med obema narodoma na zadovoljstvo obeh. In to je tudi gotovo v stvarih, ki so skupne z Avstrijo. Ni dvoma, da madjarski narod ne bo trpel ni za trenotek, da ostane v Hrvatski nemški komando, ko se bo v Madjarski komandiralo v madjarskem jeziku.

In ker ne more noben razumen človek zahtevati v Hrvatski madjarski komando, niti ga ni možno uvesti; in ker se je to vprašanje že pri ustanovitvi hrvatskega domobranstva načelno rešilo: je jasno, da madjarska borba izvojuje tudi narodne težnje Hrvatov.

Ako dobe Madjari madjarski komando, morajo dobiti Hrvatje hrvatskega. Madjarska neodvisna stranka to zna, to želi in to hoče. Toda mi se bomo za to borili samo tedaj, ako se bodo Hrvatje borili z nami rama ob rama, ako odklonijo vsake zveze z Dunajem in ako oni v prvi vrsti za našo borbo razvijajo svojo zastavo. V tem slučaju se bomo tudi mi borili za vse one interese Hrvatske, ki so opravičeni in ki so koristni Hrvatom brez naše škode.

To se je sedaj zgodilo in mi držimo naše obljube. Mi zahtevamo reinkorporacijo Dalmacije, mi zahtevamo vse one pravice, ki jih sinovi hrvatskega naroda zahtevajo za se in za svoje notranje stvari. V skupnih stvarih hočemo postopati lojalno in častno. Hrvatska, Slavonija in Dalmacija so naše posestrime. Skupaj nas spaja 700 letna skupna ljubezen, skupna borba in skupno trpljenje. Mi imamo skupnih junakov, skupnih pesnikov in skupnih mučnikov. Nadejamo se gotovo, da bomo v velikem boju proti skupnemu nasprotniku borili se skupno za korist obeh narodov in za blagostanje skupne domovine.

Fran Košut je poslal odboru petorice hrvatskih delegatov izvoljenih na Reki nastopno brzojavko na hrvatskem jeziku:

»Mi pozdravljamo hrvatsku in dalmatinsku braću in sjećamo ih na to, da smo prava, koja smo za sebe izvojstili, uvijek s njima delili, a da je njih Avstrija uvijek tlačila. Bog dao, da Dalmacija putem Hrvatske dođe pod krunu sv. Stjepana. Mi vas čekamo u nadi i ljubavi. Fran Košut.«

Na to brzojavko je odgovoril odbor petorice na madjarskem jeziku:

»Gospodu Franu Košutu. Vaš presrečni pozdrav smo prejeli. Ker se ne nadejamo nikake pomoči od tamkaj, od koder ne more priti, smo se mi sporazumno složili, da naše pravice čuvamo in jih zastopamo. Naša najtopleja želja je, da čim prej dosežemo naše želje na korist in srečo obeh narodov. Podpisani: Čingrija, Harambašić, Trumbić, Milić in Zagorac.«

Vatikan in agitacija za staroslovensko bogoslužje v Dalmaciji.

Kakor javljajo iz Berolina, je neki tamonji list prejel vest iz Rima, da je Vatikan v skrbeh radi agitacije hrvatske duhovščine v Dalmaciji proti latinskemu bogoslužju.

Vzlic ponovnim opominom iz Rima in vzlic pisma, ki ga je državni tajnik Merry del Val pisal provincijalu dalmatinskih frančiskanov, nočejo ti posledaji ubogati ter odločno podpirajo opozicijo zadarskega nadškofa.

Drobne politične vesti.

Nova volilna reforma. V političkih krogih se širi glas, kakor javljajo z Dunaja, da namerava ministerski predsednik Gautschi predložiti državnemu zboru predlogo o volilni reformi.

Hrvatski poslanec Sašel je prekleal svoj podpis na reški resoluciji.

Hrvatski sabor. »Novi Srbo-bran« poroča, da se hrvatski sabor sestane dne 10. novembra, ter da bo razpuščen, čim reši svoje posle.

Socijalna demokratija proti nemški obstrukciji. Iz Prage javljajo, da so socijalna demokratija nastopili proti nemški obstrukciji v deželni zboru. Izdali so svarilo na nemške deželne poslance, v katerem pravijo, da je obstrukcija drzno izzivanje češkega in nemškega delavstva in jih opozarjajo, da so praška tla vulkanična in da utegnejo nemški voditelji doživeti kaj izrednega, če spravijo z obstrukcijo delavce na noge.

Togo obišče tudi italijanske luke. Kakor poročajo iz Livorna, obišče japonska eskadra, pod poveljstvom admirala Togo, v kratkem tudi nekaj italijanskih pristanišč, med temi Genovo in Civita vecchia. V tem slučaju so japonski častniki eskadre podajo tudi v Rim.

Potovanje bolgarskega kneza v Pariz. Bolgarski ministerski predsednik general Petrov je, kakor poročajo z Dunaja, dospel tjakaj in se je tamkaj sešel s bolgarskim vojnim ministrom, generalom Davom, ki je že pred nekaterimi dnevi dospel semkaj iz Draždan.

Oba ministra pričakujeta tukaj knez Ferdinanda ter ga bosta spremlja v Pariz, kjer bo knez vsprejet z oficiozalnimi častniki ter bo stanoval v palači ministerstva za znanje stvari.

Domače vesti.

Učiteljsko vprašanje na Goriškem. Iz Gorice se nam poroča: Načrt zakona glede urejenja učiteljskih plač na Goriškem, kateri je sprejel naš preslavni in premodri deželni zbor v svojem zadnjem zasedanju, smatrali so pametni ljudje radi določitve pokritja zvišanih stroškov za učiteljske rojeno dete. In niso se motili, kajti omenjeni načrt so na dunajski kliniki študirali in opazovali prav dolgo časa, in sicer do zopetnega sklicanja deželnega zbora, preden so se prepričali, da je v istini mrtvo rojeno dete, ki so je vrnili, da ga finančne kapacitete našega deželnega zbora pokopljejo k drugim enakim akt m.

Ali šalo na stran, ker stvar je prerena! Načrt pokritja zvišanih stroškov za učiteljske plače, bil je tako nesmiseln, da so bili sami deželni poslanci, ko so ga vsprejeli, gotovo prepričani, da ga vlada nikakor ne more predložiti v najvišjo sankcijo — kar se je tudi zgodilo. To se pa pravi, z učiteljskim burke vganjati in modri gospodje deželni poslanci naj pomislijo, da vsaka struna, ako se jo preveč nateza, rada poči in da rob, ko je otreasel verige, postaja krvočloven.

Ako deželni zbor in šolske oblasti mislijo, da bodo z disciplinarnimi sredstvi še dalje tlačili duhove, se jako motijo. Učiteljsko je obupano in človek, ki je izgubil upanje, da bi se zadostilo njegovim pravičnim zahtevam, je vsega zmožen. Gmotno stanje goriških učiteljev je tako žalostno in obupno, da so bile rodovine treh umrlih učiteljev, prisiljene apelirati na stanovalsko milosrčnost, da so se mogle preživeti par dni!

Potegujejo se za vseučilišča, a glavno stvar, ljudsko šolstvo pa zanemarjajo! Koliko časa se bodo premodri udje deželnega zbora goriškega še šelili z učiteljskim? Čaveant consules!

A. M. Ruski kružok. Prejeli smo: Tržaški Slovani — bratje! Naš ruski kružok stopa v novo leto življenja, poln cvetočih nadej, poln lepih načrtov... Njegovi poštredni prijatelji slovaški rodoljubi, ga pozdravljajo vznešenim ponosom in globokim čustvom. Pozdravljajo ga veselo in zadovoljstvom sro na novo dole in bivše vstrajne učece nje-gove... Zdi se jim, da je tudi v tem koraku

rešena čast tržaških Slovanov, zdi se jim, da vstaja — kakor od smrti — ona potlačena, ona ogromna vseslovaška zavest, ki ima objeti vse Slovane v jedno bogato dušo, ki ni tuja, ampak vseslovaška... v dušo, pred katero boče v gotovem času strmel ves svet. Ali, morda niti ne slutijo, kako krepko je že v tem, sicer še nebogatem številu slovenskih učencev oživljena vseslovaška zavest! Morda niti ne slutijo, kako težko pogrešajo v svoji sredini svojih bratov: Srbov, Hrvatov in Čehov! Kako jim teži srce po zblizanju — posebnou z brati Čehi!

Ruski jezik se hvali sam: mogočen je, zvoneč in slovenskemu jako podoben. Njegova lepota in bogato slovstvo sta svetovno znana. Dovolj je, ako navedem, da se ga uče pridno celo Nemci in Japonci!

In mi? Spimo?! Čemu bi trpeli tu še nadalje tujega tolmača, ko imamo bratskega! To bi bil naš naroden greh in lastna zasušnica!

Dragi! prihitite — budite povsodi slovaško zavest... širite naš priljubljeni krog! Vsaki rodoljub in vsaka rodoljubkinja, ki ima le količkaj priložnosti, naj se nauči ruski! Znati ruski bodi naša dolžnost in naš ponos! Ruski jezik se poučuje že v vseh večjih mestih naše mile domovine in za Slovane nima težkoč. Meni je bilo učenje ruskega jezika le v pravo veselje in zabavo!

Ruščina naj nas zbliže, ruščina bodi naš tolmač...! Bivši ruski abecedar.

Mesto pisarja je razpisano na e. kr. okrožnem sodišču v Gorici z dnevnino 2 K 40 stot. Prosileci, ki morajo biti večji deželni jezikom, naj predložijo svoje prošnje z dotičnimi listinami vred najdalej do 27. t. m. predsedništvu okrožnega sodišča v Gorici.

Danes naj gre vse, kar se čuti Slovenca k sv. Ivanu ob 4. uri popoldne na veselico ženske podružnice sv. Cirila in Metodija, kjer bo za vsacega primerna zabava, a mladina se pa povrhu še zavrti. Veselica prične ob 4. uri popoldne.

Poročno sodišče v Gorici. Prihodnje zasedanje poročnega sodišča prične dne 27. novembra t. l. ob 9. uri popoldne. Predsedoval bo poročnemu sodišču predsednik okrožnega sodišča dvorni svetovalec Karol vit. Defacis, namestovala ga bosta deželnega sodišča svetovalec Ervin Schnarda in Mihael Gabrielčič.

Strop se vdrl v Šoli. Iz Celja poročajo, da se je v novi, še le pred 14 dnevi otvorjeni dekliški šoli vdrl strop in sicer v drugem razredu. Otroci so se še pravčasno rešili. — To šolo je zidalo mesto v lastni režiji.

Zimski mraz so imeli v petek v Ljubljani. Toplogmer je pal + 3 stop. Reanmurja.

Imenovanje. Kanonik kolegijataega kapitelja v Čresu Nikolaj Turato je imenovan arhiprezbiterjem tega kapitelja.

»Škrata« je izišla 41. številka z raznovrstno vsebino in mnogimi izvirnimi slikami. (Na drugi strani v drugi koloni ima prva vrsta stati tam, kjer je tretji).

Koledar in vreme.

Danes: Terečija, opatica; Radislav; Trnjina. Jutri: Gal, opat; Drživoj; Velena — Temperatura včeraj: ob 2. uri popoldne + 16° Celsius. — Vreme včeraj: lepo, tu pa tam oblačno.

Društvene vesti in zabave.

Dramatično društvo nam javlja, da priredi na 1. novembra v »Narodnem domu« v Trstu, 2. novembra pa pri sv. Ivanu tradicijonalno, za ta praznik najpripravnejšo igro »Mlinar in njegova hči«.

Zavod sv. Nikolaja sklicuje izredni občni zbor v nedeljo 22. t. m. ob 4. uri pop. v društvenih prostorih ulice Farneto št. 18 II. nadstropje. Dnevni red: 1. Volitev odbora. 2. Razni predlogi in nasveti.

Slovensko akad. društvo »Slovenija« na Dunaju priredi v ponedeljek dne 16. oktobra t. l. v restavraciji »zum grünen Tor«, VII. okr. Lercherfelderstr. 14, prvoletniški večer, dne 20. oktobra t. l. pa svoj I. redni obč. zbor v restavraciji »Mattalotye«, I. Landesgerichtsstrasse.

Pevsko društvo »Primorec« v Trebčah priredi danes, v nedeljo dne 15. t. m. veselico s petjem igro »Oreh«, prizr iz domačega življenja in plesom v »Narodnem domu« v Trebčah, pod vodstvom pevovodje g. Jozefa Lah. Na veselici bo svirala sv. ivanska narodna godba. Vstopnina k veselici 40 st. Začetek veselice ob 3. uri in po

Enotehnik želi stopiti v strokovno prakso. Naslov pove uprava „Edinost“.

V najem se odda malo stanovanje pri 12 murvah v Rejanu h. št. 257.

Mlado dekle bi želelo vstopiti v službo najraje v Ljubljani ali kje na Gorenjskem kakor prodajalničarka, a je jako izurjena v kuhanju. — Ponudbe pod „Mlado deklet“ na upravo „Edinosti“.

Proda se po ceni kareta. Naslov pove uprava „Edinost“.

Olikani Nemec išče ravno takega, nemškega jezika večjega Slovenca, koji bi bil pripravljen ga učiti konverzatorično svoj materin jezik v zameno s francosčino ali angleščino. — Ponudbe na „Elin.“ pod „Nemec“.

„Ne kliči vruga!“ Izvirna šaloigra v enem dejanju je ravnokar izšla, ter se vdobiva po 50 st., po pošti 10 st. več pri spisuatelju in založniku **Jaki Štoka**, Trst, ulica Giorgio Galatti 18.

Kdor hoče pokusiti pristno sladni

Prosekar

naj se potruži v gostilno „Gospodarskega društva“ na Kontovelu, katero je nastavilo o priliki današnje slavnosti posebno izorno in zbrano kapljo.

Obrtno in konsumno društvo sv. Ivan pri cerkvi razpisuje **službo krčmarja**.

Prosileci se imajo zglasiti do 1. novembra pri predsedniku S. H. Škerl trgovec pri sv. Ivanu št. 149, pri katerem vdobe tudi pojasnila in zvedo pogoje. **Odbor.**

št. 2101.

Razglas.

Izvršuje sklep občinskega zastopa županije Komen od dne 4. oktobra 1905 št. 2101 razpisuje podpisano službo organista pri farni cerkvi sv. Jurija in pri podružnicah. Plača po dogovoru in zmožnosti. — Razen te službe dobi zmožen organist scasoma tudi kaki postranski zaslužek. — Službo se lahko takoj nastopi. Ponudbe na podpisano županstvo, koje daje tudi vsa potrebna pojasnila.

Županstvo občine Komen dne 13. oktobra 1905.

Župan:
ŠVARA.

Zaloga

izvozne-marčne (Export-Märzen)
in vležane (Lager)

pive

v sodčkih in v boteljkah, kakor tudi

kvasa

iz tovarne **Bratov Reininghaus**

Steinfeld pri Gradcu.

Zaloga **Mattonijeve Giesshübler**
vedno sveže kisle vode
po smernih cenah

pr
ANTONU DEJAK junior

TRST

Via degli Artisti št. 10.

Srečkanje nepreklicno dne 11. novembra 1905.

Dunajska ces. kr. policijska loterija

1 srečka stane 1 krono.

Glavni dobiček

kron 30.000 kron

kakor tudi **II. 5000 K.**, **III. 1000 K** v gotovini se izplača vsled najvišjega dovoljenja Njeg. c. kr. apost. l. Veličanstva na zahtevo s 16% odbitkom in postavnega davka. Srečke se vdobivajo v vseh menjalnicah, loterijah in tobakarnah.

C. kr. policijske loterije pisarna se nahaja na Dunaju, I., Schottenring št. 11 (palača policijskega ravnateljstva).

Podpisani priporoča slav. občinstvu, vojaškim in civilnim krogom svojo v ul. GIOACHINO ROSSINI št. 24 (zraven cerkve sv. Antona novega), na novo otvorjeno, z najmodernejšim blagom bogato opremljeno

krojačnico.

Bogata zaloga tu- in inozemskih tkanin, sukna in vseh v krojaško obrt spadajočih predmetov. Velika izbira najmodernejšega angleškega blaga. Delo precizno, cene zmerne. Naročbe se izvrše točno in se dostavljajo na dom.

Vnanje naročbe se sprejemajo vsak čas in se točno izvrše. — Mnogoletna skušnja, katero si je prisvojil podpisani glede kroja civilnih in vojaških oblek, jamči za ukusni kroj, kakor tudi za solidno, trpežno delo in izvrstno blago.

Z odličnim spoštovanjem

AVGUST ŠTULAR.

C. VECCHIET

ZLATAR

TRST - Corso št. 47 - TRST

Bogati izbor zlatanine, srebrnine, dragocenosti in žepnih ur. Kupuje ali zamenja staro zlato in srebro z novimi predmeti. Sprejema naročbe in popravlja vsakovrstno zlatenino, srebrnino in žepne ure.

Cene zmerne.

Narodni kolek je
vdobiti pri upravi

„Edinost“

TOVARNA POHIŠTVA IGNAC KRON

TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5

REKLOVANJE PO NAJMODERNEJŠIH ZARTEVAN

KATALOGI BREZPLACNO.

Jržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročtvom.

Piazza Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši. Telefon št. 952.

Vhod po glavnih stopnicah.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud zadruga in jih obrestuje po 4%. Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono Posojila daje samo zadrugnikom in sicer: na uknjižbo po 5%, na menjice po 6%, na zastave po 5%.

Uradne ure: od 9.—12. dopoldne in od 3.—4. popoldne. Izplačuje vsaki dan ob uradnih urah — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt. Ima najmoderneje urejno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. Poštno hranilnični račun št. 16.004.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Opozarjamo vsakega varčnega rodoljuba, da edina hrvatska zavarovalna zadruga

„Croatia“

stoječa pod pokroviteljstvom slob. in kralj. glavnega mesta Zagreb sprejema vsako vrsto nepremičnin (hiše, gospodarska poslopja, tovarne) ter premičnin (kakor pohištvo, gospodarsko orodje, stroje, živino, žito, slamo, seno, blago v skladiščih ali na prostem itd.) v zavarovanje proti ognju in strelji po najnižjih cenah in z najboljšim jamstvom. — Dolžnost vsakega dobrega Slovena je zavarovati se pri domačem zavodu — že da ne gre denar v tujino.

Vsa zavarovanja sprejema ter daje vsa pojasnila

Podružnica zavarovalne zadruge „Croatia“ - Trst

ULICA TORRE BIANCA 20

Zastopniki za vsako mesto, trg in večje vasi (Primorske, Kranjske, Koroške in Stajerske) se sprejemajo pod ugodnimi pogoji.

Veliki postranski zaslužek

vdobi vsakdo, ki ima mnogo poznanja in ki bi razprodajal ali prevzel

zastop

neke solidne tovarniške zaloge. Visoka provizija: li primerna stalna plača se zagotovi. Ponudbe z oznabo dosejanega opravila naj se pošiljajo pod „Visoki postranski zaslužek P. E. 1166“ na **Rudolf Mosse, Praga.**

Mejnarnodno spedijsko posredovanje

Caro & Jellinek

Trst ul. Romagna št. 2 Trst

TELEFON št. 1627

Podružnice: **Dunaj, Budapešt in Lvov.**

Zastopstva na vseh glavnih trgih tu- in inozemstva.

Se priporoča za preskrbljenje seljenj sè zaprtimi blazinjenimi vozovi za pohištvo toli v mestu koli v tu in inozemstvu.

Pakovanje za prevoz po morju.

Posebno ugodni pogoji za vojaške osebe in državne uradnike

Posiljate vsake vrste po stalni nizki prevoznini.

Proračuni brezplačno.

Ivan Petelin

tovarna testenin

TRST

Sv. Ivan pri Trstu.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

v Gorici

Gosposka ulica hšt. 7., II. nadstr.

v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsakega, če tudi ni član društva in s: obrestujejo po 4 1/2%, ne da bi se o tibal rentni davek.

Posojila dajejo se samo članom in s: cen na menjice po 6% in na uknjižbo po 5 1/2%. Uraduje vsaki dan od 8. do 12. 1/2 ure poprazven nedelj in praznikov.

Stanje hranilnih vlog leta 1904 K 1.485.607 11

posojil „ „ „ 1.578.842 34

glavnih deležev „ „ „ 112.720 —

Poštno-bran. račun št. 837.315.

Leon Fano TRST

ulica Nuova 42

zlatar in draguljar

prodaja, kupuje in zamenjuje zlatanino, srebrnino in dragulje; sprejema poprave po najzmernejših cenah ter prodaja na mesečne obroke proti solidnemu jamstvu.

Na Proseku

priporoča svojo

mirodilnico

ki je preskrbljena z vsem v to stroko spadajočim blagom. — Nadalje se nahaja v zalogi železo, šipe in želji.

JOSIP ŽIGON,
mirodilničar.

F. Pertot urar

TRST - ul. Poste nuove št. 9
priporoča velik izbor ur: Omega, Schaffhouse, Longines, Tavanes itd. kakor tudi zlate, srebrne in kovinske ure za gospe. Izbor ur za birmo. Sprejema popraviljanja po nizkih cenah.

== Zahtevajte pri nakupu ==

Schicho-vo šedilno milo

z znamko „JELEN“

Varstvena znamka.

Ono je **zajamčeno čisto** in vsake brez škodljive primesi. Pere izvrstno. Kdor hoče dobiti zaras jamčeno pristno, perilu neškodljivo milo naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“. **Vdobiva se povsod!** **JURI SCHICHT, USTJE na LABI.** Največja tovarna te vrste na evropskem ozemlju.